

# Uitwerking 'washover' onderdeel uitvoering Boschplaatvisie Terschelling

Bureau Peter de Ruyter landschapsarchitectuur





# Uitwerking 'washover'

als onderdeel uitvoering  
Boschplaatvisie Terschelling

In opdracht van Staatsbosbeheer,  
april 2026

Bureau Peter de Ruyter landschapsarchitectuur  
i.s.m. Atelier des Hollants



# Inleiding

Bureau Peter de Ruyter landschapsarchitectuur is door Staatsbosbeheer gevraagd een ontwerpende bijdrage te leveren aan de uitwerking van de ‘washover’, als onderdeel van de Boschplaatvisie.

In 2017 is samen met de eilanders en deskundigen de Boschplaatvisie opgesteld. In de visie wordt geconstateerd dat de oostpunt van Terschelling te maken heeft met een verlies aan dynamiek en natuurwaarden. De aanleg van de Stuifdijk in de jaren ‘30 van de vorige eeuw heeft de natuurlijke dynamiek in de huidige situatie verstoord. Zandverstuiving blijft uit en slib bereikt de kwelders enkel nog vanuit de Waddenzee. Hierdoor verruigt het gebied met struikgewas en riet, en kan het door zeespiegelstijging in de toekomst verdrinken. Om de dynamiek te bevorderen worden ‘kerven’ in de stuifdijk gemaakt en een ‘washover’ aangelegd.

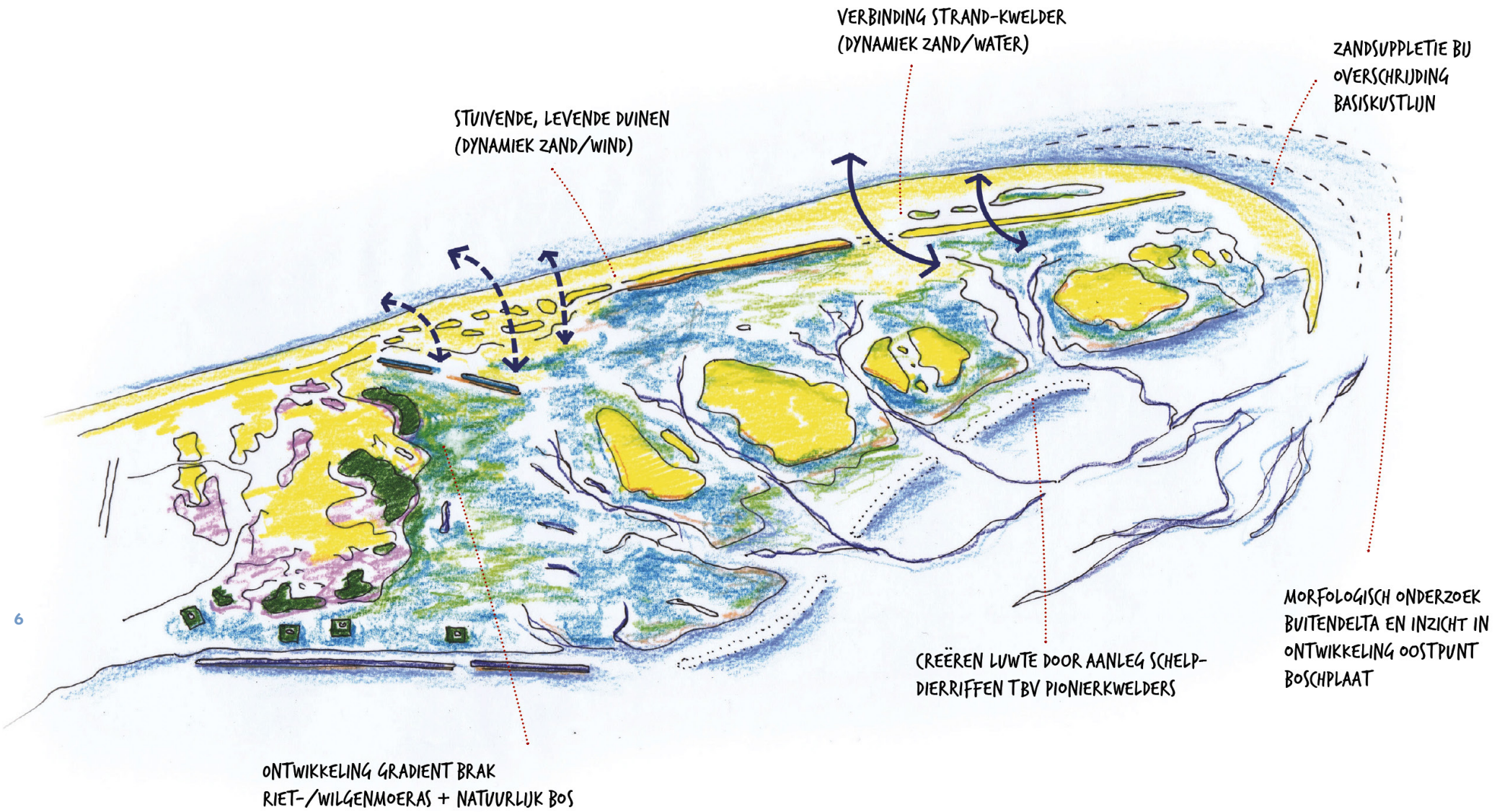
De washover - een brede laagte in de Stuifdijk - zorgt er bij stormvloed voor dat de zee zand kan afzetten op de Boschplaat zelf, zodat er natuurlijke ophoging en verjonging kan optreden (dynamiek zand en water). Bij het vergraven van de stuifdijk komen grote hoeveelheden zand vrij, tot 500.000 m<sup>3</sup>. Wat daarmee te doen? Met de klankbordgroep van betrokken eilanders is in november 2025 de locatie bezocht en met een ‘zandmaquette’ ter plekke van gedachten gewisseld over mogelijke oplossingsrichtingen.

In dit boekje wordt de toekomstige washover op de oostpunt van de Boschplaat nader uitgewerkt aan de hand van de technische randvoorwaarden én aan de hand van een aantal ontwerpprincipes. De ontwerpprincipes komen deels voort uit de eerder genoemde Boschplaatvisie en zijn deels in samenspraak met de klankbordgroep nader aangescherpt.

Het resultaat is een washover die duidelijk is te herkennen als menselijke ingreep in een hoogdynamische, natuurlijke omgeving. Het grondverzet is in die zin slechts een startpunt voor de verdergaande, natuurlijke processen van zand, wind en water op een van de mooiste plekken van Nederland.

Ir Peter de Ruyter, landschapsarchitect

Haarlem, april 2026

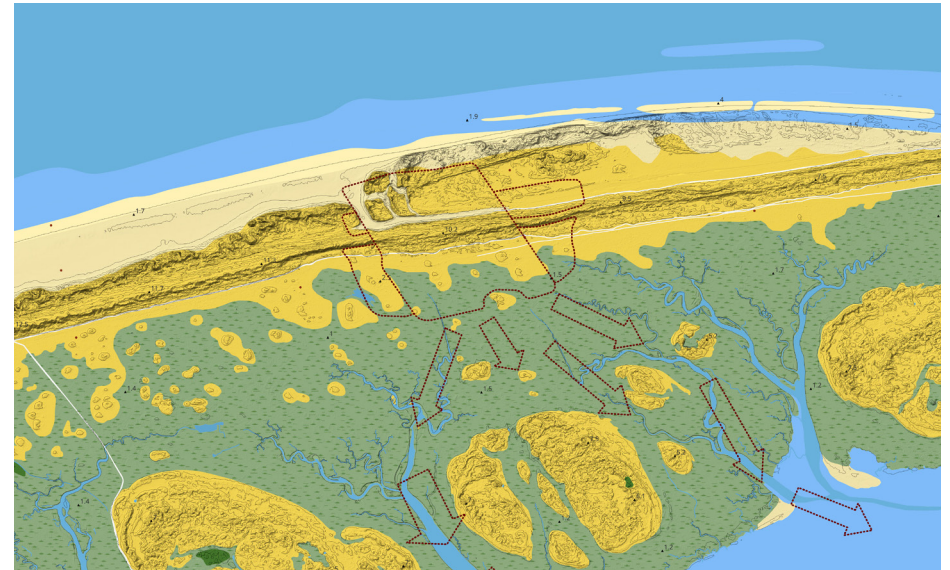


Washover als verbinding strand-kwelder (dynamiek zand/water) - Boschplaatvisie 2017

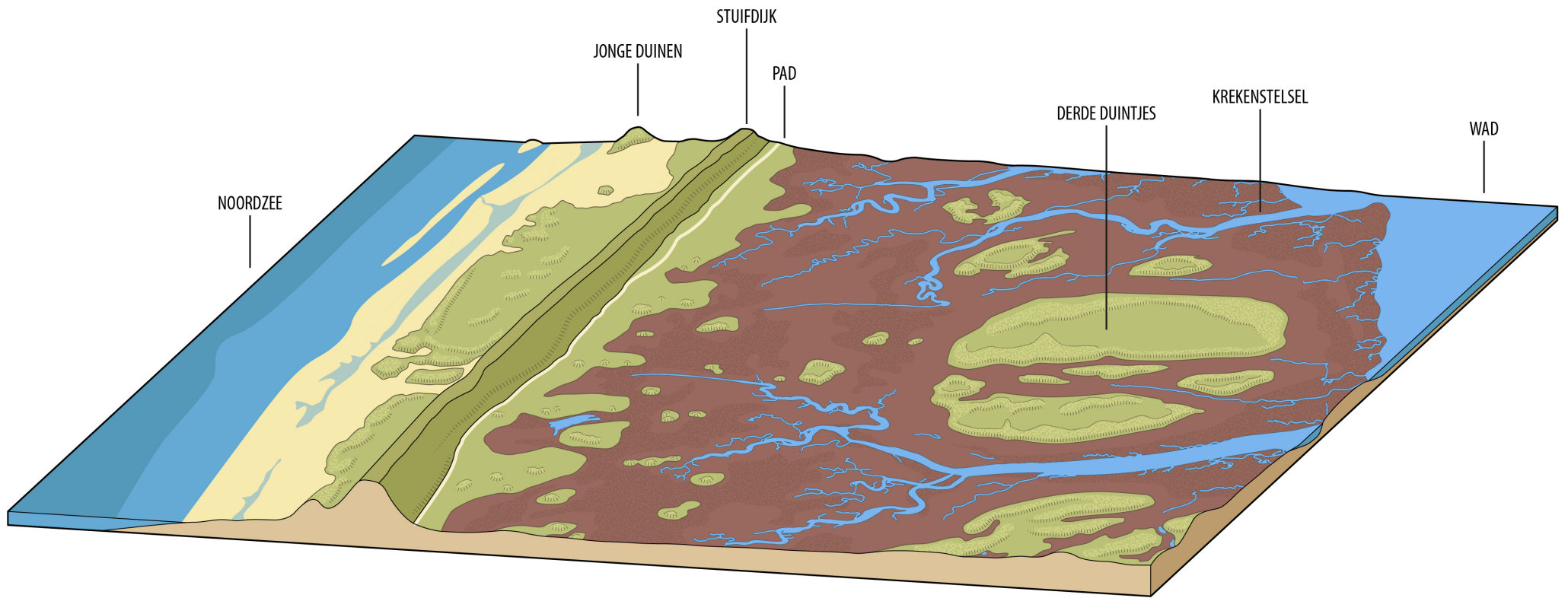
# Randvoorwaarden washover, visie en techniek

De volgende randvoorwaarden komen voort uit de Boschplaatvisie, het technische programma van eisen en vanuit de excursie met de klankbordgroep:

- De washover heeft tot doel om zand af te zetten (door water en wind) op de kwelders van de boschplaat en daarmee de natuurlijke dynamiek te herstellen. Zo worden de Noordzee, de eilandstaart en de Waddenzee weer op een natuurlijke wijze met elkaar verbonden.
- Zand niet zuidelijker verwerken op de kwelder dan de overstromingsvlakte van de washover;
- Zand niet in zee schuiven, zand blijft voor natuurlijke processen na aanleg beschikbaar;
- Flankerende duinen op de koppen van de stuifdijk als verbinding tussen strand en kwelder noodzakelijk voor werking washover;
- Vallei westzijde Cupido's polder niet opvullen; behoud ecologische waarde
- Overstromingsvlakte heeft een hoogte 1,70 NAP, breedte in stuifdijk 500 tot 600 meter, richting overstromingsvlakte in een hoek op de Stuifdijk voor optimale dynamiek zand
- Grootste deel vrijkomende zand aan de noordoostzijde van de opening. Hoe, nader te onderzoeken;
- Zand tot maximaal 750 meter verplaatsen van de ontgravingslocatie;
- Het pad langs de voet van de stuifdijk moet toegankelijk blijven voor voetgangers, beheervoertuigen en huifkarren, behalve bij hoogwater gecombineerd met storm. In de washovervlakte aan te geven met bijvoorbeeld staken.



Actuele hoogtekarte (AHN 4, 2022) met in rood de geplande washover + aanpalende zoekgebieden waar het zandverzet een plek kan vinden. De pijlen geven de stroming van het zeewater weer als de washover in werking is.



8

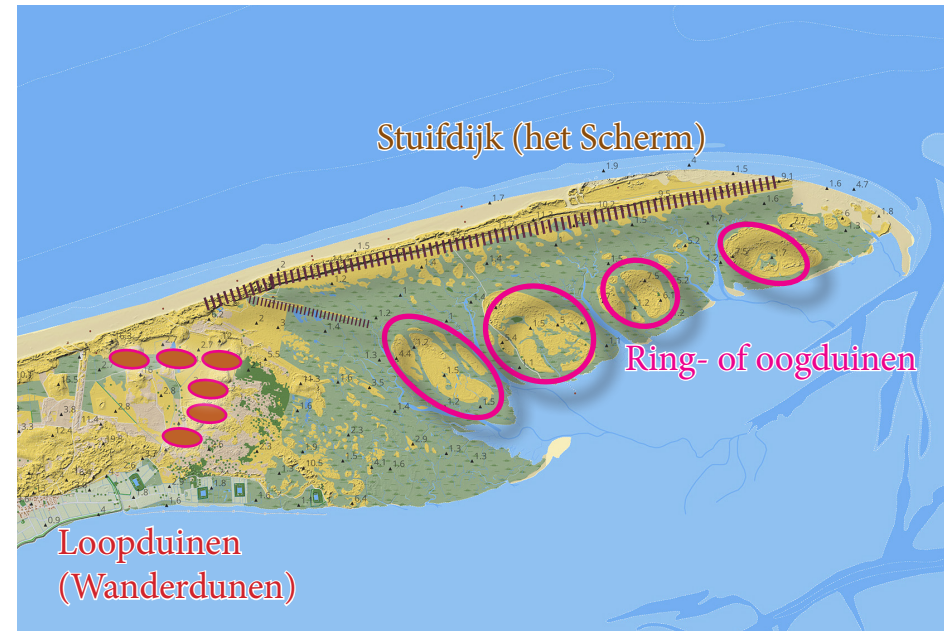
Huidige situatie Boschplaat ter hoogte van toekomstige washover

# Ontwerpprincipes washover

Naast de randvoorwaarden zijn er de zogenaamde ontwerpprincipes die gaan over de ruimtelijke inpassing van het vrijkomende zand, het grondverzet.

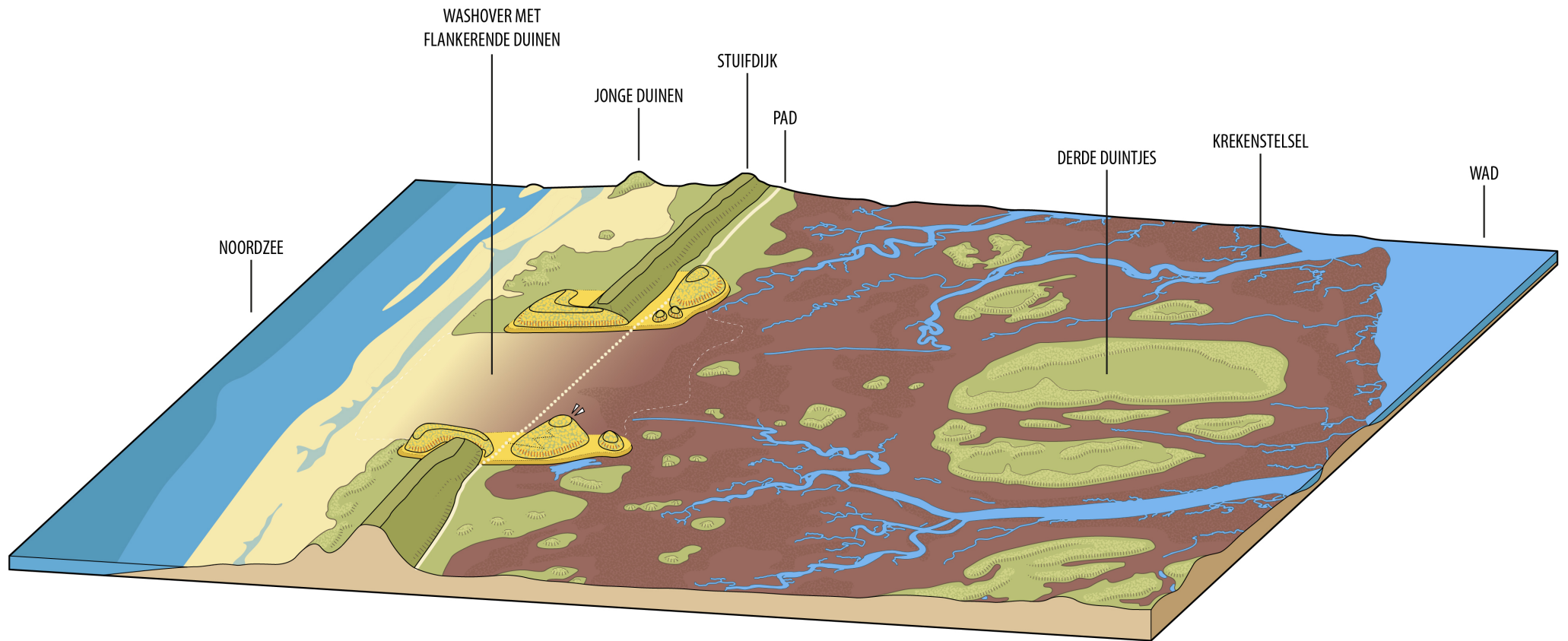
De ontwerpprincipes komen voort uit de Boschplaatvisie, de cultuurhistorie en de eigenheid van de plek:

- Laat de Stuifdijk zelf, het Scherm, herkenbaar blijven als cultuurhistorische lijn. Dit betekent niet op de dijk zelf zand toevoegen, maar ernaast, zodat de dijk de dijk blijft.
- Het deels afgraven van de Stuifdijk is een menselijke ingreep, laat de herpositionering van het zand daar een vervolg op zijn, een culturele daad die ook als zodanig herkenbaar mag zijn.
- Laat natuur bij natuur en cultuur bij cultuur, dit betekent bijvoorbeeld dat de Derde Duintjes, als natuurlijke 'oogduinen', niet worden opgehoogd met afgegraven zand.
- Wees ervan bewust dat het zandverzet een startpunt is voor natuurlijke processen, door de dynamiek van wind en water zal uiteindelijk een natuurlijk 'herontwerp' van de uitgangssituatie na oplevering ontstaan.
- De washover is een ingreep van formaat, uniek voor Nederland. Die ingreep mag gezien worden, bijvoorbeeld door een goed gekozen uitkijkpunt.



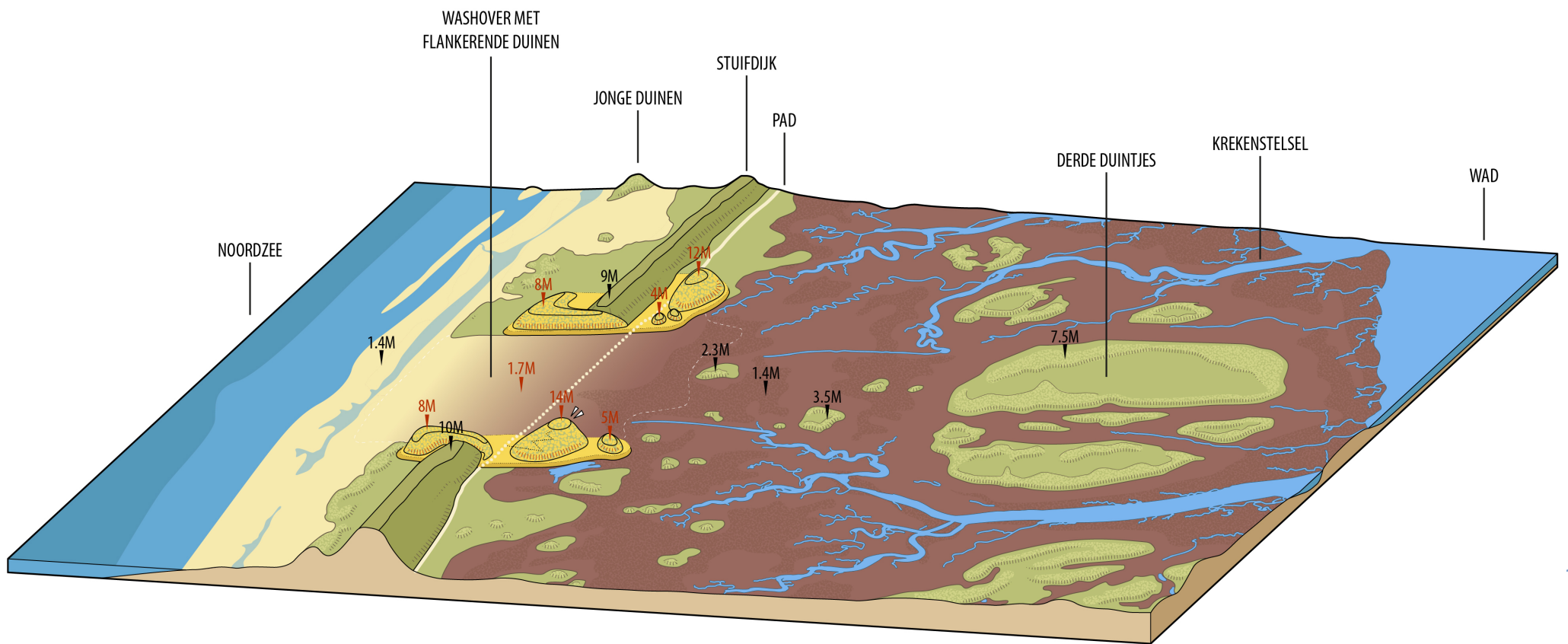
Natuurlijke duinvormen op de Boschplaat (loopduinen en ring- of oogduinen) + de Stuifdijk als menselijke ingreep (huidige situatie)

# Uitwerking washover



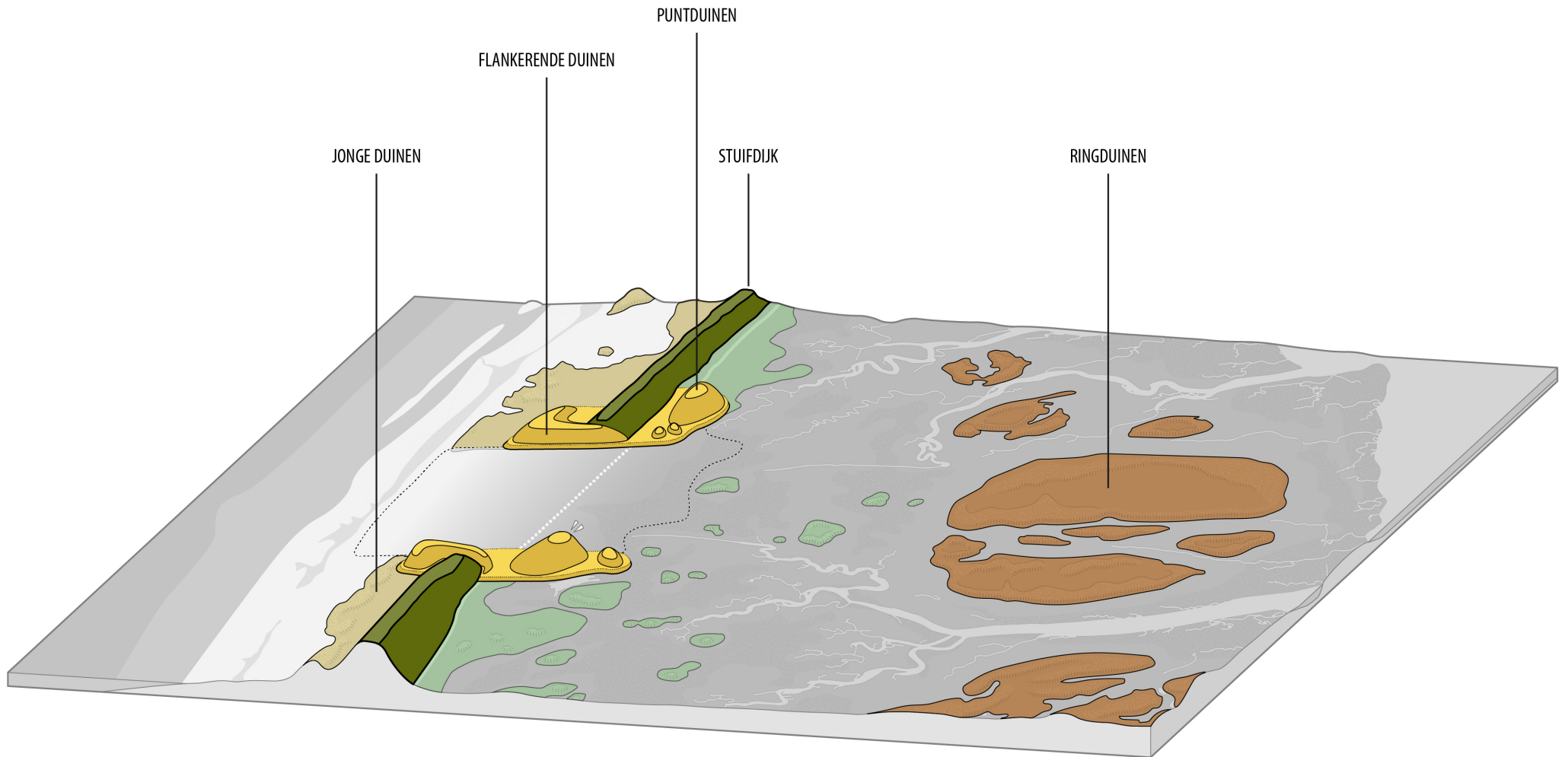
10

Boschplaat met washover



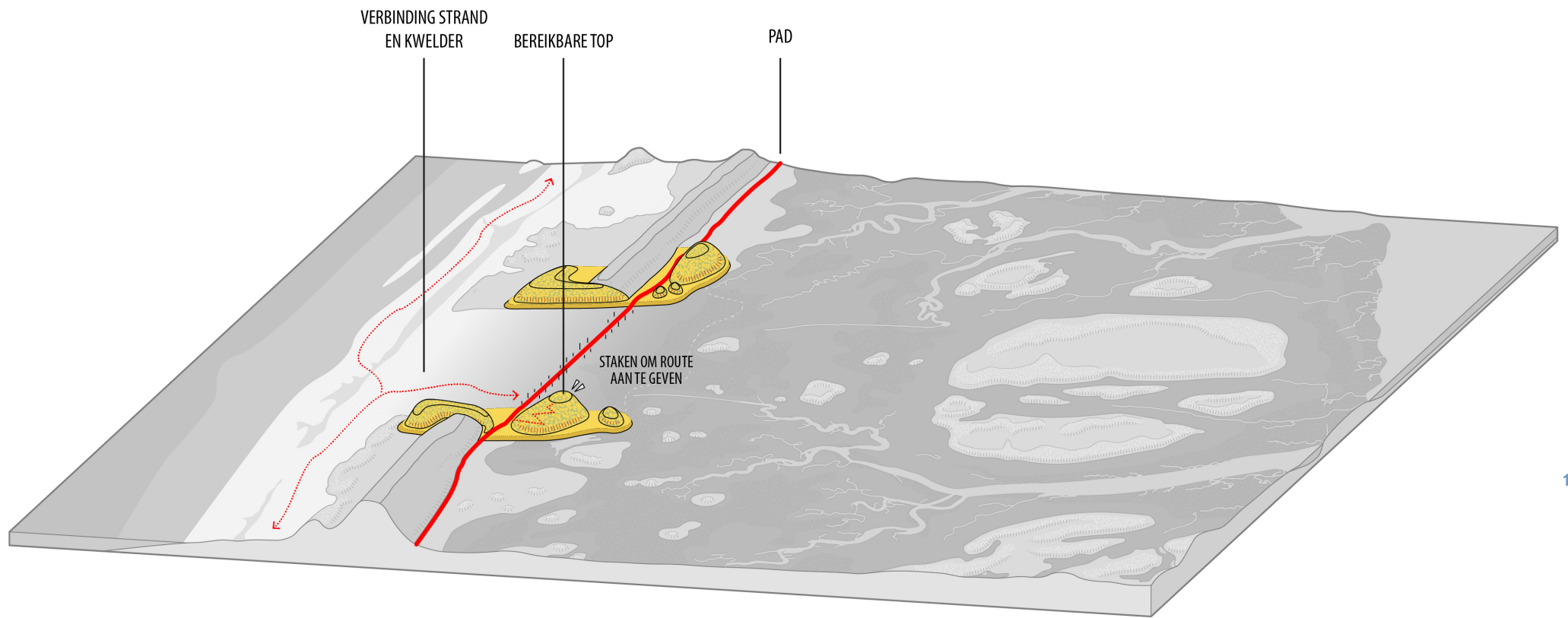
Indicatie hoogten in en rondom washover (in zwart huidige hoogten, in rood indicatieve, nieuwe hoogten)

# Uitwerking washover

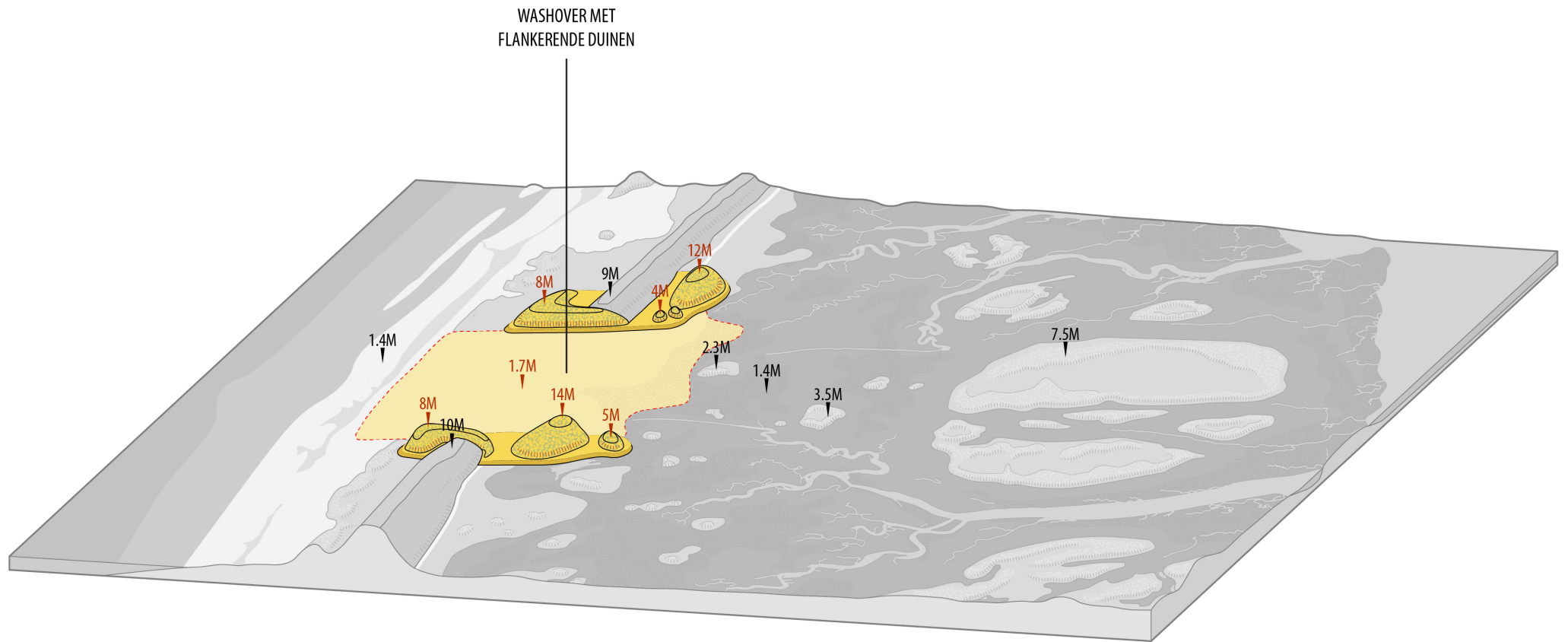


12

Nieuwe duinvormen (flankerende duinen en 'puntduinen') als menselijke ingrepen rondom de washover



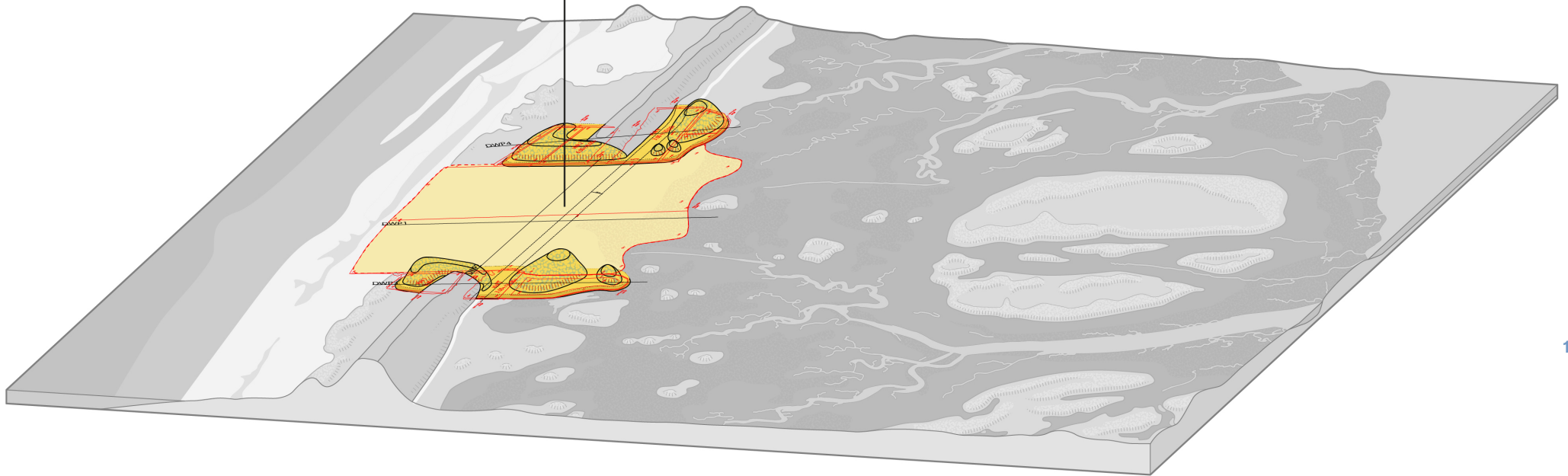
# Uitwerking washover



14

Washover met drempelhoogte en hoogten aanpalend zandverzet in de vorm van flankerende duinen

WASHOVER MET  
FLANKERENDE DUINEN  
+  
TECHNISCHE ONDERLEGGER



# Bronnen

- ‘Grutsk op ‘e Romte’, Provincie Fryslân, 2012
- ‘Boschplaat 2050: natuurlijke eilandstaart van formaat’, veilig voor mens, plant en dier, 2018
- ‘Ontwerpnota Boschplaat Terschelling, Dynamiek in de zeereep’, 2025
- ‘Vloeiend landschap, over de toekomst van het Friese landschap’, Peter de Ruyter, tweede, uitgebreide druk, 2020
- Topotijdreis; <https://www.topotijdreis.nl/>
- AHN 4- Nederland, actuele hoogtekaart + actuele luchtfoto’s
- Technische tekeningen MeetBV

# Colofon

**Bureau Peter de Ruyter**  
**landschapsarchitectuur**  
**Gebouw De Greiner**  
Voorhelmstraat 23-103  
Haarlem  
m. +31 (0)6 202 08 444

**Postadres:**  
Zonnelaan 45  
2012 TB Haarlem

[info@peterderuyterlandschap.nl](mailto:info@peterderuyterlandschap.nl)  
<https://peterderuyterlandschap.nl/>

## **In samenwerking met**

Daniëlle Hollants, visualisaties  
(Atelier des Hollants)

## **Opdrachtgever**

Staatsbosbeheer,  
Remi Hougee  
Joeri Lamers  
Marten Pothof (projectleider)

## **Met dank aan:**

Alle aanwezigen klankbordgroepbijeenkomst,  
november 2025 +  
maart 2026

